

בראון דסברג

תנאי בני גד ובני ראובן - פשט המקראות על פי הסוגיה

- א. הקדמה
- ב. הבעי"תיות בפשט הפסוקים
- ג. האם ח"יבים לקו"ם התנאי?
- ד. תנאי 'אם' ותנאי 'על מנת' ו'מעכשו'
- ה. עין בפשט הפסוקים

א. הקדמה

פעמים רבים אנו נתקלים בתופעה, שרבותינו מכניםים בפי גיבוריו התנ"ץ סברות של ראשונים ואחרונים. לפעמים סברות אלו מתיישבות יפה עם פשטי המקראות, ולפעמים סברות אלו הן רק על דרך הדרש.

במאמר זה ננסה להסביר את פשט המקרא ע"פ שתי נקודות מהסוגיה, ואף ננסה להאיר אחת מהנקודות בראשונים, ע"פ פשט הפסוקים. לא באנו לבאר במאמר זה את שיטות הראשונים ואת סברותיהם, אלא רק את הדברים קשוריהם לשירות לעניינו.

ניתן לראות, שיש זיקה בין הלכות תנאים לבין פרשנת 'תנאי בני גד ובני ראובן' (להלן: ב"ג וב"ר) מהמשנה בקידושין, פרק ג משנה ד (דף סא,א):

רבי מאיר אומר: כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן - אינו תנאי,
שנאמר: (במדבר לב) "ויאמר משה אליהם: אם יעברו בני גד ובני ראובן",
וכתיב: "ויאם לא יעברו חלוצים".

לא רק דין 'תנאי כפול' נלמד מב"ג וב"ר, אלא כל כללי התנאים. וכך כותב הרמב"ם (הלכות אישות פרק ו הלכה ב):

ואלו הן הארבעה דברים של כל תנאי: שהייה תנאי כפול, ושיהיה הין שלו קודם ללאו, ושיהיה התנאי קודם למעשה, ושיהיה התנאי דבר שאפשר לקיימו.

בhalca יד מוסיף הרמב"ם:

שכפילת התנאי עם שאר הארבעה דברים - מתנאי בני גד ובני ראובן למדוזו אותן חכמים, אם יעברו בני גד וכוי ואם לא יעברו.

את הזיקה זו מרחיב הרא"ש, וטוען שפרשת ב"ג וב"ר היא לא רק אסמכתא להלכות תנאים, אלא היא המקור שמחדש לנו הלכות אלה. כך כותב הרא"ש בתשובה (כלל לה סימן ט):

ולחכי בעיא שיהא התנאי למורי כתנאי בני גד ובני ראובן : תנאי כפול, ותנאי קודם למעשה, והן קודם ללאו, ותנאי ומעשה בדבר א', ושאפשר לעשו ע"י שליח ; דחידוש הו, ואין לך בו אלא חידשו .
לאור זיקה זו, נכתב מאמר זה.

ב. הבעיותיות בפשט הפסוקים

פרשת ב"ג וב"ר מופיעה במדבר לב, א-מב. התנאי שבין בני גד ובני ראובן לבין משה חוזר בפרשה זו חמיש פעמים : עם ראשונה, כשהי"ג וב"ר מציעים את התנאי ; עם שנייה, כשםשה מסכים ; עם שלישיית, כשהם מאשרים ; עם רביעית, כשםשה מתנה את התנאי בפני יהושע, אלעזר וראשי המתנות, ועם חמישית ב"ג וב"ר חוזרים על התנאי.

לשם מה היו צרכיהם משה וב"ג וב"ר לחזור כל-כך הרבה פעמים על התנאי בינם? גם אם נאמר שכז' היו פנוי הדברים, לשם מה התורה חוזרת בשביבנו על נוסח התנאי חמיש פעמים?
במהלך הדורות עמדו הפרשנים על מספר הבדלים בין מה שהצינו ב"ג וב"ר, לבין הצעת משה המתוקנת לאחר מכן :

הבדל ראשון כפי שמובא במדרש תנחותמא (וירושא) פרשת מטות סימן ז ד"ה "ומקנה רב" :
אלו בני ראובן ובני גד שעשו את העיקר طفل והטפל עיקר, למה? שhabbo נכסיהם יותר מגופן, שאמרו למשה, גדרות צאן נבנה למקניינו פה תחלה ואח"כ ועריהם לטפונו. אמר להם משה לא תעשו כך, עשו את העיקר תחלה, בנו ערים לטפכם ואחר כך גדרות לצאנכם.¹

הבדל שני כפי שסביר המלבינים בפירושו על התורה (פרק לב פסוק כ) :
הנה הם אמרו "ואנחנו נחץ חושים לפני בני ישראל", ומשה אמר "אם תחלצו לפני ה".

הבדל שלישי כפי שמובא בפירוש 'העמק דבר' על התורה (פרק לב פסוק כא) :
לא שילכו כמה חלוצי מלחמה וגוי וכמה ישארו בבית, לא כן אלא כל חוץ.

הפרשנים מסבירים ע"פ הבדלים אלו מגמות חינוכיות שונות שימושה הנחיל לב"ג וב"ר, והتورה הנחילה לנו לדורות.

1. כן כתב רשיי במדבר לב, טז ד"ה "نبנה למקניינו פה".

הבדלים אלו מסבירים מדוע חזרה התורה על דברי משה בפעם הראשונה, אבל לא מסבירים מדוע חזרה התורה על נוסח התנאי עוד שלוש פעמים, שהרי התורה יכולה לומר שב"ג וב"ר הסכימו לדברי משה והתנו את התנאי בפני ראשי המטוות, ובכך לחתום את הפרשה.
ונסה לבאר פרשה זו לאור הסוגיה בהמשך.

ג. האם חייבים לקיים התנאי?

בסוגיות הגمراה ביבמות דף קו, א' דנו הראשונים בשאלת האם האדם שה坦אי תלוי בו, חייב לקיים את התנאי או לא. הגمراה אמרת כך:

בת חמוה הרבה פפה נפלת לפני ים שאין הגון לה. אתה لكمיה דאבי, אמר ליה... היכי אימא ליה? אמר ליה: חולץ לה על מנת שתתן לך מאותים זוז. לבהיר דחលצ' לה, אמר לה: זיל הב ליה, אמר ליה: משטה אני לך עבדה ליה, מי לא תניא: הרי שהיתה בורחה מבית האסורים והיתה מעברא לפניו, ואמר ליה טול דינר והעבירני, אין לו אלא שכרו; אלמא אמר ליה משטה אני לך, הכא נמי משטה אני לך.

הגمراה מספרת על יבמה, שרצתה שהיבם שלה יחולץ לה. לשם כך היא הבטיחה לו מאותים זוז כתנאי לחילצתה. התנאי לא תפס, כיון שאחד מכלי התנאים הוא, שאפשר יהיה לקיים את התנאי ע"י שליח, ואי אפשר לחולץ ע"י שליח. היא לא היתה חייבת לשלם לו, מדין "מי שהיתה בורחה מבית האסורים", אשר בגלל מצבו הדחוק, יכול להטעות בעל ספינה כדי שיבريح אותו, מבלתי לשלם לו אחר כך.

הפרשנים דנים מדוע היבם יכול לטעום אותה, שכן מהסוגיה משמע, שלא דין "מי שהיתה בורחה מבית האסורים", היא היתה חייבת לשלם.

רש"י מפרש את תביעתו של היבם כך:

הב ליה - זהה קבילת עלה, וכך על גב דחילצה בהכי לא מיפסלא, מיהא איזה חייבה לקיום תנאה מדינה כשאר שכירות דעתמא.

הרמב"ז (על אה) מפרש מדוע האשה חייבת לשלם מדין שכירות (כרש"ז):

נראה לי שאין דין אלא בזה, **משום דין החלטת תלואה בנתינת המעות**, לפי שאין תנאי בחילצה, והוא ליה שכירות בעלמא, ומחייבא ליה לשולם בצדוי הרاوي לו ממנה, אלא שאומרת משטה אני לך. אבל בשאר תנאים דעתמא, כמו הילך גיטך על מנת שתתני לי מאותים זוז, אם בא לתבעה בב"ד ליתן לו אינה מותחייבת לו בכלום, ואין לו עלי' אלא תנאה, אם נתנה מותגורשת ואם לאו אינה מותגורשת².

2. כן כתבו הרשב"א והריטב"א על אתר, בשינויים קלימים. ע"ש.

לדעת הרמב"ן, כאשר המעשה תלוי בתנאי, האדם שה坦אי תלוי בו יכול להחליט האם לקיים את התנאי, ובכך לקבע האם יתקיים המעשה. אולם כאשר אין המעשה תלוי בתנאי, חייב האדם לקיים את התנאי כדין שכירות. קרי - הוא קיבל מהמתנה את המעשה, לכן הוא חייב לתת לו תמורהו את התנאי.

את דבריהם של הראשונים אלו מרחיב בעל 'קצות החושן' (סימן רמא, ס"ק ט) ואומר, שככל זה שיק, לא רק בתנאי בחליצה, אלא בכל תנאי שלא עומד בכללי התנאים:
ומבואר לנו מזה דהיכא דיןנו כדיני תנאי כמו הטעם בחליצה משום שאינו ע"י שליח, אבל מחויב הוא עכ"פ לקיים תנאי כמו שה坦אי, אלא שאם אינו מקיים תנאי היכא שאינו כדיני תנאי בגין גד ובני ראובן המעשה לא נטבל³.
בהמשך נראה כיצד דיון זה מתקשר לדין של משה עם ב"ג וב"ר.

ד. תנאי 'אם' ותנאי 'על מנת' ו'מעשי'

ישנו הבדל בין תנאי 'אם' (אם תעשי דבר פלוני) לבין תנאי 'על מנת' (על מנת שתעשי דבר פלוני) או 'מעשי' (הריאת... מעשי, אם...).
בצורה פשוטה, יש שմסבירים, שבתנאי 'אם', כאשר נעשה המעשה (קידושין, גירושין וכו') הוא לא חל עליו, אלא חלותו מסתירה עם סיום התנאי. בתנאי 'על מנת' המעשה חל מעשיו אלא שהוא יכול להבטל, אם לא יתקיים התנאי.
יש מקדמוני הראשונים שסבירים, שבתנאי של 'אם', צריכים להיות כל דין התנאים, ובתנאי של 'על מנת', לא צריכים. כך כתוב הררי⁴ (גיטין לו, בדף הררי⁴):
וע"ג דקיל' דבעין תנאי כפול, הני מיiliadam תשמשי ואם לא תשמשי,
כענין שנאמר: "אם יעברו בני גד וגורי ואם לא יעברו" ... אבל בעל מנת לא,
וקייל דכל האומר על מנת כאומר מעשי דמי.

3. בעל ספר 'תורת גיטין' (סימן ק מג סעיף א) חולק על 'קצות החושן', ומחלק בין תנאי בחליצה לבין שאר דין התנאים: "ויהנה אם התנה שתתן מאתיים זו, ולא היה במשפט התנאים, שדיננו שהמעשה קיים אף שנטבל בו תנאי בביטול החליצה, אם כן כשмарה לו חולץ על תנאי שatanך ... הרי כיילו אמרה ררינה מתחייבת לדמותים כשתחלץ לי. מה שאין כן בgets, כשהארה לו האשעה גרשון על התנאי שatanך לך, לא נתחייבת כלל, שהרי אפשר לו להבעל לבלתי ונתן הגט ולא כפל תנאי באופן שהgot קיים אף בביטול התנאי, אין כאן התחייבות על האשעה, דאייה הוא דאפסיד אנטשיה, דהארה יכולה לומר רצוני היה שהברירה יהיה בידי שלא להתגרש ולא לקיים התנאי".
וראה שם חולקים, מודיע בחליצה האדם שה坦אי תלוי בו בחויב לקיים את התנאי. לפי בעל 'קצות החושן', הוא חייב לקיים את התנאי בכל מקרה, כיון שבכל מקרה המעשה מתקיים. לפי בעל 'תורת גיטין', הוא חייב לקיים את התנאי, כיון שיש בינו הסכם בלתי כתובה, שה坦אי יתקיים. לעומת זאת, כאשר ההסכם כזאת, אין חובה לקיים את התנאי.

ומוסף בעל המאור (שם) :

ראיתי בפירוש בתשובה שאלת לרביינו האי גאון ז"ל שכותב מבואר בלשון הזה.

כך פוסק גם הרמב"ם (הלוות אישות ו, יז) :

כל האומר מעכשו אין צורך לכפול תנאי ולא להקדים התנאי למעשה, אלא אף על פי שהקדים המעשה תנאי קיים.

את הסברה של חילוק זה מסביר הראב"ד בתשובה (סימן כו) :

אמר אברהם, הרב ר' יצחק אלפסי ז"ל כתוב בהלכותיו וכן כתב ר' יח' ז"ל דהא (קייל) [דקיקיא לן] קר' מאיר דבעין תנאי כפול דוקא באם, אבל בעל מנת לא... והטעם שהנתנאי שהוא באם שאין הגט עשויה מעשה עד שיתקיים התנאי ואם נקרע או נשרף או אבד אין כלום צורךऋיך התנאי הזה (חזק) [חזקוק]
לבטלו ולסתור נתינת הגט, ואיןנו חזק עד שיכפלנו והוא הנו קודם לאלו והוא
התנאי מדבר אחר כדי שלא יהיה התנאי חזרת המעשה מפני שהוא כחוכא
וטלא, ועוד שייהי התנאי קודם למעשה, כי כל אלה נראה חזק התנאי...
וכיוון שהוא (בב) [בא] לסתור מעשה מעיקרו ולאחריו לגמורי צורך צורך
הרבה... אבל למעכשו ולעל מנת הדומה לו שהמעשה כבר נתקיים אפילו עד
שלא נתקיים התנאי שהרי נתקרע הגט או אבד הרי הוא מגורשת והיא תנתן,
ואין התנאי סותר המעשה והיא נתינת הגט שכבר הוא נתנו ומקובל ואין
צריך למעשה אחר כי אם קיומ התנאי, וכשיתקיים כבר הוא הגט גט משעת
נתינה ואע"פ שאין עכשו קיים אין צורך לתנאי הזה לפוסלו ולהזקנו לפি
שאיינו בא לסתור את המעשה אלא למלאות מכל מקום צורך לקיים, זהו
הטעם לרבותה ז"ל, והוא טעם יפה וראוי לסמוך עליו.

לפי הראב"ד, בתנאי של 'אם' המעשה כבר גמור והנתנאי הוא דבר חיוני למעשה, שיכול
לגורם למעשה לא לחול. מכיוון שהנתנאי בא לבטל מעשה גמור, התנאי צריך חיזוק. לפיכך
צריך להתנות את התנאי עם כל דיני התנאים, ואם לא עשה כן, המעשה קיים. לעומת
בתנאי של על מנת', המעשה לא גמור, והנתנאי צריך להשלים את המעשה. לפיכך, אם לא
התקיים התנאי, המעשה לא הושלם, ולכן גם לא חל. מכיוון שהנתנאי לא בא לבטל מעשה
גמר, אלא גמר המעשה תלוי בתנאי - התנאי לא צריך חיזוק.

לעומת סברתו של הראב"ד, אפשר לומר גם סברה הפוכה, כפי שכתב הר"ן גיטין לוב, בדף
הר"ן, ד"ה "תנו רבנן" :

אבל אין שיטה זו מחוורת... וכל וחומר הדברים, השتا אףלו במעשה
שאיינו חל מעכשו כלל אלאים, סבירא ליה לר' מאיר שאין התנאי מבטלו אלא
אם כן נתחזק התנאי בכל חיזוקי תנאי, כל שכן במעשה שהוא מעכשו
דאלים, שאין התנאי מבטלו אלא אם כן נתחזק התנאי כהכלתו.

הר"ן טוען שהמעשה היותר חזק, הוא המעשה שכבר חל לחול, והוא צריך לבטל עם תנאי חזק. אולם, מעשה שיש בו תנאי 'אם', ולכן הוא יכול רק בעתיד, אותו היה אפשר לבטל גם עם תנאי ללא החיזוק של הכללים, ואם אפילו בו מזכירים דין תנאים, כל שכן שבתנאי 'מעשי' יהיה צורך. (למרות קושיה זו, וקושיות נוספת שהר"ן מקשה, הוא עצמו פוסק כמוו הר"ף ולא רוצה לחלק עליו).

רבינו גם חולק על הר"ף. עובדה מענית היא, שהראב"ד (שבתשובהכו מסביר את הר"ף), הוא אשר מביא את דעת רבינו גם, אף פוסק כמותו (בשווית סימן מה). הרב קאפק, בהערה על תשובה הראב"ד, טוען שהראב"ד חוזר בו מפסק זה בתשובה בסימןכו (שהובאה לעיל). זה לשון הראב"ד:

נראין דברי רבינו יעקב ז"ל דאפילו בעל מנת בעין כולהו דין דין דתנאי...

הראב"ד, בהשגתיו לר"ף (גיטין לב, בדף הר"ף), מביא עוד ראייה לשיטת רבינו גם מפשט הפסוקים:

אבל בעל מנת לא (=לא צריכים לכפול התנאי ולהקדים התנאי למעשה),
תנאי בני גד לא הוה בעל מנת... איברא מעשה בני גד ובני ראובן **מעשי**
הוה, דהא כתיב "ויתן להם משה לבני גד ולבני ראובן" וגוי, "ויתן משה את
הגלווד למכיר" וגוי. ונראה לי דההיא מימרא לאו דסמא הוא.

עוד הוסיף הראב"ד בהשגתיו לר"ף (ביבח יא בדף הר"ף):

כל מה שאמרו חכמים בתנאי כפול, בתנאי קודם למעשה, והן קודם לאלו,
ותנאי ומעשה בדבר אחד... כל אלה לא נאמרו אלא **בשהמעשה נעשה מיד**
בעין נתינת גט וחילצת יבם, שאין התנאי מבטל המעשה למפרע אלא אם כן
נעשה תנאי ברاوي ובחזקוק בעין תנאי בני גד ובני ראובן שהיו מבקשים ממשה
שייתן להם בנחלתם מיד ועל כן הוצרך משה לכפול התנאים...

הראב"ד מעיר שתנאי ב"ג וב"ר עצמו, שמננו אלו לומדים את כל הדינים, היה תנאי של 'מעשי', ולכן ברור, שבתנאי של 'על מנת' ו'מעשי' צריכים להתנות עם דין התנאי.

יש להבין, מודיע רב האי גאון, הר"ף, הראב"ד (לאחר שחזר בו), הרמב"ם והראשונים שהלכו בעקבותיהם, העדיפו את סברת הראב"ד (המובאת בסימן מה) על פני סברת הר"ן. עובדה זו מתמיהה במיוחד לאור העובדה, שפשט הפסוקים משמעו בשיטת רבינו גם וכסבירת הר"ן.

ה. עיון בפשט הפסוקים

כדי לעיין היטב בפשט הפסוקים, נשווה בין הפעמים השונות שמופיע נסח התנאי. לשם ההשוואה נעזר בטבלה הבאה (מקרה: **אותיות מודגשתות - מעשה. אותיות רגילהות - תנאי**):

על ידי ההשוואה, ניתן לראות מספר נקודות מעניינות, בנוסף לנקודות שהבנו בתחילת המאמר:

- בכל הפעמים שב"ג וב"ר מתנים את התנאי, התנאי איננו כפול, וממילא ה"ה' שלו לא קודם לילאו. כמו כן, בשני התנאים הראשונים שלהם, המשעה קודמת לתנאי. לעומת זאת, משה התנה את שני תנאי ההלכתם.
- בתנאי הראשון נאמר על ב"ג וב"ר: "ויאמרו", ואילו בתנאי השני נאמר: "ויאמר". רשיי מפרש (פסוק כת): "**ויאמר בני גד** - כולם כאיש אחד". לפי רשיי משמע לכך, שבדברים הראשונים לא היו כולם כאיש אחד.
- בתנאי השני של משה, אם ב"ג וב"ר לא יעברו חلوצים, הם ינהלו בארץ כנען. בתנאי הראשון של משה, לא נאמר דבר זה, אלא אם לא יעברו חלווצים, יחתאו לה. משמע, שלפי התנאי הראשון של משה, אפילו אם הם לא יעברו חלווצים, הם יקבלו את ערד הירדן, אלא שיחთאו לה. טענה זו אפשר לחזק ע"י הסברה, שऋיך תנאי כפול כדי לדעת מה הדין אם לא התקיים התנאי, ולא אומרים מכלל הן אתה שומע לילאו. ממילא, מכיוון שהוא לא אומר את הילאו - אין צד שני לתנאי.

על פ' כל האמור לעיל, אפשר לפרש את הפרשה כך:
לאחר שב"ג וב"ר ביקשו לשבת עבר הירדן, משה כועס עליהם (פסוק ז): "האחים יבואו למלחמה ותתם תשבו פה". לאחר גערה זו, ב"ג וב"ר מציעים הצעה אחרת. הם מציעים שהם יקבלו את עבר הירדן, עם זאת, הם ייצאו למלחמה עם אחיהם. הם לא מתנים את קבלת עבר הירדן ביציאה למלחמה, אלא מציניהם את שני הדברים, כמעשים שיתרחשו בעתיד. עכשו מובן מדוע אין במרקחה זה את כל כללי התנאים - **כיוון שזה לא תנאי**.

משהעונה להם, שכן כך יהיו פני הדברים (כמו שהרנו לעיל, שאיפלו אם לא יעברו חלווצים, יקבלו את עבר הירדן). אך משה מוסיף, שמכיוון שהמשעה יתקיים בכל מקרה, והוא לא תלוי בתנאי, חובה עליהם למלא את התנאי (כמו תנאי בחליצה)⁴. لكن משה אומר "ואם לא תעשו כן, הנה חטאתם לה"". משה חותם את דבריו "בנו לכם ערים..." (כבר עכשו), "והייא מפיקם תעשו" (בכל מקרה).

בפעם השנייה שימושה מדבר, הוא כן מתנה את קבלת עבר הירדן בכך שהם יעברו חלווצים. אפשר למצוא רמז לכך שב"ג וב"ר מבקשים זאת, בדבריהם "עבדיך יעשו כאשר אドוני מצוה"⁵, ולא "כאשר אדוני צוה", וכן הциווי היחיד בפרשتنا מופיע בפעם הבאה שימושה מדבר: "ויצו להם משה".

4. במרקחה הזאת גם בעל היתורת גיטין יודה שחייב לקיים התנאי, כיון שהוסכם מראש בין משה לבין ב"ג וב"ר שה坦אי יבוצע.

5. פעמים שלושהו המקרא, פועל בהווה כוונתו פעולה בעתיד. כגון: "ויהני משחיתם את הארץ" (בראשית ז, יג), "ויאם בכח את עשה לי הרוגי נא הרוג" (במדבר יא, טו), "הנק הולך מאתוי והכך הארץ" (מלכים א, ב, לח), "הנה בן גולץ לך הוא יהיה איש מנוחה" (דברי הימים א כב, ט).

אולי הסיבה לכך היא, שלא כל ב"ג וב"ר הציעו את ההצעה הראשונה (כפי שכתבנו לעיל ע"פ רשיי). הם לא רצו להתחייב בשם כל שבטים (בעיקר לאור העובדה, שמשה אמר "וועבר לכל חלוץ", כפי שמעיר בעל 'העמק דבר'). אבל להסכם החדש, שהמעשה יהיה תליון בתנאי, ככלם כאיש אחד מסכימים, כיון שההחלטה תהיה בידי האם לקיים התנאי, ועל פי זה, האם יתקיים המעשה.

אחרי שב"ג וב"ר הביעו את הסכמתם, משה מינתה את התנאי כהLECתו לפני ראש המתוות. תנאי זה הוא תנאי של 'אם', ולכן המעשה חל רק אחרי שהתבצע התנאי. כך משמע מדברי משה: "אם יעברו...", רק אז "ונתתם להם...". מהתנאי הזה אנו לומדים את הלכות תנאים, והוא התנאי המוצוט במשנה.

ב"ג וב"ר רוצים לקבל את עבר הירדן מיד, אך הם מציעים שה坦אי יהיה 'מעכשו'. הם אומרים "וatanu achuzat nchltnu", כלומר הם יצאו למלחמה, ואתם כבר תהיה נחלתם. הרש"ר הירש (במדבר לב, לב) מוסיף, שקבלת האחזקה עכשו, תהיה מותנתה במה שייעשו בעתיד בארץ:

וatanu achuzat nchltnu - פירושו, נראה: ירושת נחלתנו כאן תעבור אנתנו לעבר הירדן. הוא אומר: לא כאן נוכל לרש את נחלתנו, אלא בזכות המעשים שנעשה בעבר הירדן נזכה לרש את נחלתנו כאן.

משה מסכימים לתנאי זה, ولكن מיד נאמר (פסוק ל): "ויתן להם משה...".
כפי שראינו, התנאי האחרון של ב"ג וב"ר היה 'מעכשו' - הנחלה תהיה שליהם מעכשו, על מנת שייצאו למלחמה. את התנאי הזה הם לא כפלו, ולא היו בו שאר כללי התנאים. אפשר לראות מהתנאי האחרון של משה ומהתנאי האחרון של ב"ג וב"ר, שתנאי 'אם' צריך את כל כללי התנאים, ותנאי 'על מנת' לא צריך. אולי פשוט זה יכול להיות מקור מהתורה לפסק של רב Hai גאון, הרי"ף והרמב"ם, יחד עם סברת הראב"ד.